

2025-06-18 Nr. NV-1402

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-657(2); 25-658(2) TAIS-25-7085(3); 25-7086(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS RINKIMŲ KODEKSO 30, 31, 32, 95, 97, 99, 122, 193 IR 196 STRAIPSNIŲ BEI PRIEDO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO NAUJAIS 194, 195 IR 196 STRAIPSNIAIS KONSTITUCINIO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – RK pakeitimo projektas)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Teisingumo ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-06-17	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

RK pakeitimo projektas parengtas įgyvendinant 2024 m. kovo 13 d. priimtą Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (toliau – Reglamentas), kuriuo siekiama užtikrinti didesnę skaidrumą politinės reklamos sektoriuje visoje Europos Sąjungoje (toliau – ES) ir siekiant sukurti reikiamas teises prielaidas Reglamento nuostatų taikymui, kad galiojantis Rinkimų kodeksas (toliau – RK), kuriuo jau yra reguliuojama politinė reklama, būtų suderintas su Reglamentu ir jam neprieštarautų.

RK pakeitimo projekto siekiami tikslai yra patikslinti RK nustatytus politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimus bei įtvirtinti tinkamą jų laikymosi priežiūrą bei nustatyti Vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK), kaip Reglamento reikalavimų įgyvendinimo priežiūros institucijos įgaliojimus taikyti sankcijas už politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimus nustatančių Reglamento nuostatų pažeidimus, taip pat Reglamento taikymui reikalingas VRK kitas funkcijas.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS**Rinkimų kodekso pakeitimo projektu siūloma:****I. Dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos įgaliojimų išplėtimo:**

- VRK paskirti priežiūros institucija, įgyvendinant Reglamento nuostatas dėl politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimų;
- VRK pavesti naujas funkcijas, įgyvendinant Reglamente nustatytas pareigas bei nustatyti specialių rinkimų agitacijos laidų žymėjimo tvarką;
- nustatyti VRK sprendimu taikytinas sankcijas politinės reklamos teikėjams ir užsakovams už Reglamento nuostatų pažeidimus (baudas ir administracines priemones);
- nustatyti VRK įgaliojimus už mažareikšmius Reglamento pažeidimus priimti sprendimą;
- tvarkyti Lietuvos Respublikos teritorijoje įregistruotų teisinių atstovų duomenis savo informacinėje sistemoje;
- prižiūrėti, kaip tarpininkavimo paslaugų teikėjai laikosi su politinės reklamos skleidimu susijusių pareigų;
- bendradarbiauti su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis bei Europos Komisija ir dalytis informacija politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimų užtikrinimo srityje.

II. Dėl Rinkimų kodekso suderinimo su Reglamentu:

- vietoj nustatytų politinės reklamos, atlygintinos (mokamos) politinės reklamos sąvokų apibrėžčių ir politinės reklamos išimčių nurodyti, kad politinės reklamos ir kitos su jos teisiniu reguliavimu susijusios sąvokos, įskaitant tai, kas nelaikoma politine reklama, yra suprantamos taip, kaip tai apibrėžta Reglamente;
- vietoj konkrečių reikalavimų nurodoma, kad politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimai yra nustatyti Reglamente ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose, įskaitant reikalavimą politinės reklamos skelbime pateikti nustatytos formos ir turinio skaidrumo pranešimą,
- viešai skelbti ir numatytą laiką saugoti informaciją apie visus politinės reklamos skelbimo internete atvejus vieningoje saugykloje (viena portale).

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūloma nurodyti šio projekto nuostatų įsigaliojimo datą - 2025 m. spalio 10 d., išskyrus nuo oficialaus paskelbimo įsigaliosiančias RK 95 straipsnio nuostatas dėl politinės reklamos ir kitų su jos teisiniu reguliavimu susijusių sąvokų, įskaitant tai, kas nelaikoma politine reklama.

Atsižvelgiant į 2026 m. birželio 30 d. įsigaliosiančias Mokesčių administravimo įstatymo ir Civilinio proceso kodekso nuostatas dėl ekonominių piniginių sankcijų vykdymo administravimo veiklą organizuojant vieno langelio

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

principu, papildomai siūloma nustatyti 2026 m. birželio 30 d. įsigaliosiantį RK nuostatų dėl VRK sprendimo dėl baudos skyrimo vykdymo pakeitimą (t. y. siūlomos dvi skirtingos RK naujo 196 straipsnio 3 dalies redakcijos).

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, RK pakeitimo projektu taip pat nustatomos pereinamojo pobūdžio nuostatos, nurodant, kokių teisiniu reguliavimu vadovaujantis turės būti vykdomi iki 2026 m. birželio 29 d. priimti VRK sprendimai dėl baudos skyrimo.

Įstatymo inkorporavimui į teisinę sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.

Iki Įstatymo įsigaliojimo dienos VRK turės priimti šio įstatymo gyvendinamuosius teisės aktus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

RK pakeitimo projektas derintas su VRK, Ryšių reguliavimo tarnyba, Teisėjų taryba, Regionų administracinių teismų, Kultūros ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine skaitmeninių sprendimų agentūra, Lietuvos radijo ir televizijos komisija, Interneto žiniasklaidos asociacija.

Pakartotinai pateiktas RK pakeitimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas, atsižvelgta į dalį derinimo metu gautų ir derinimo pažymoje nurodytų Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabų bei po derinimo gautus Ryšių reguliavimo tarnybos bei Interneto žiniasklaidos asociacijos pasiūlymus, papildant nuostatomis dėl atsakomybės už Reglamentą pažeidimus lengvinančiomis ir sunkinančiomis aplinkybėmis ir įtvirtinant VRK pareigą jas įvertinti nustatant konkrečią sankciją (jos dydį) pagal jos patvirtintą baudų apskaičiavimo tvarkos aprašą.

Atsižvelgiant į 2025 m. birželio 17 d. tarpinstituciniame pasitarime pateiktą Finansų ministerijos pasiūlymą, RK pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas papildytas informacija apie VRK reikalingų lėšų (33 000 Eur) papildomiems žmonių ištekliams tinkamai įgyvendinti Reglamentą, kurio priežiūrai VRK paskiriama pagrindinė institucija, poreikį.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pakartotinai pateiktas RK pakeitimo projektui pastabų ar pasiūlymų neturi (2025 m. birželio 17 d. išvada Nr. NV-1391).

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Pradėjus taikyti Reglamentą ir priėmus RK pakeitimo projektą, visoje ES vienodai piliečiams bus lengviau atpažinti politinę reklamą, suprasti, kas ir kokių tikslų ją užsakė, žinoti, ar jie gavo tikslingą reklamą ir kaip ji jiems pateikta, kad jie būtų geriau pasirengę priimti informaciją pagrįstus sprendimus, taip padidinant atsparumą politinės reklamos manipuliacijoms bei dezinformacijai ir užtikrinant skaidrius, patikimus rinkimus ir viešąsias diskusijas, taip pat teisės į privatumą bei nuomonės bei žodžio laisvių apsaugą.

RK pakeitimo projektas įtrauktas į Seimo II (pavasario) sesijos darbų programą.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Artūras Norkevičius

Viešojo valdymo grupė, vyresnysis patarėjas